

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
V kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-2-07

Druk nr 1445
Warszawa, 16 lutego 2007 r.

Pan
Marek Jurek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów oraz o zmianie innych ustaw.

Uprzejmie informuję Pana Marszałka, że projekt ustawy został notyfikowany Komisji Europejskiej w dniu 26 stycznia 2007 r. zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz.597).

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Sprawiedliwości.

(-) Jarosław Kaczyński

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów oraz o zmianie innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz. U. Nr 149, poz. 703, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Ustawa reguluje ustanawianie zastawu rejestrowego, prawa i obowiązki zastawcy i zastawnika, zaspokajanie zastawnika oraz prowadzenie rejestru zastawów.”;

2) w art. 2:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Do ustanowienia zastawu rejestrowego wymagana jest umowa o ustanowienie tego zastawu (umowa zastawnicza) między osobą uprawnioną do rozporządzania przedmiotem zastawu (zastawcą) a wierzycielem (zastawnikiem) oraz wpis do rejestru zastawów.”,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Do ustanowienia zastawu rejestrowego zabezpieczającego wierzytelności z tytułu dłużnych papierów wartościowych emitowanych w serii, zamiast umowy, o której mowa w ust. 1, wymagana jest

umowa zastawnicza między zastawcą a administratorem zastawu, o którym mowa w art. 4 ust. 3.”;

3) w art. 3:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Umowa zastawnicza powinna być pod rygorem nieważności zawarta na piśmie. Do umów o ustanowienie zastawu rejestrowego na wierzytelnościach i prawach nie stosuje się przepisów o formie pisemnej szczególnej określonej w odrębnych przepisach.”,

b) w ust. 2 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) wierzytelność zabezpieczoną zastawem – przez oznaczenie stosunku prawnego, z którego ta wierzytelność wynika lub może wynikać, oraz najwyższej sumy zabezpieczenia.”,

c) uchyla się ust. 3;

4) art. 4 otrzymuje brzmienie:

„Art. 4. 1. W razie zabezpieczenia wierzytelności z tytułu wspólnego udzielenia kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji lub akredytywy przez dwóch lub więcej wierzycieli, a także przeniesienia części wierzytelności zabezpieczonej zastawem rejestrowym na inną osobę albo wierzytelności objętej układem w postępowaniu upadłościowym lub naprawczym, jeden z wierzycieli wskazany w umowie zawartej z pozostałymi wierzycielami lub w układzie, może być upoważniony do zabezpieczenia zastawem rejestrowym wierzytelności przysługujących pozostałym wierzy-

cielom i do wykonywania we własnym imieniu, ale na ich rachunek, praw i obowiązków zastawnika wynikających z umowy zastawniczej i przepisów prawa (administrator zastawu).

2. Zastaw zabezpieczający wierzytelności z tytułu dłużnych papierów wartościowych emitowanych w serii może być ustanowiony na rzecz wszystkich wierzycieli bez imiennego ich wskazania.
3. W przypadku zastawu, o którym mowa w ust. 2, obowiązkowe jest ustanowienie administratora zastawu, na podstawie umowy między emitentem i administratorem zastawu. Administrator zastawu nie musi być wierzycielem z tytułu dłużnych papierów wartościowych emitowanych w serii.”;

5) uchyla się art. 6;

6) w art. 7:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przedmiotem zastawu rejestrowego mogą być rzeczy ruchome i zbywalne prawa majątkowe, z wyjątkiem:

- 1) wierzytelności i praw mogących być przedmiotem hipoteki,
- 2) statków morskich oraz statków w budowie mogących być przedmiotem hipoteki morskiej.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Zastaw rejestrowy może być ustanowiony także wówczas, gdy zastawca nabędzie przedmiot za-

stawu w przyszłości. Obciążenie zastawem rejestrowym takiego przedmiotu zastawu staje się skuteczne z chwilą jego nabycia przez zastawcę.”;

7) w art. 9:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Jeżeli rzecz ruchoma obciążona zastawem rejestrowym stała się częścią składową nieruchomości, zastaw rejestrowy wygasa. Jeżeli rzecz ruchoma wchodząca w skład zbioru rzeczy ruchomych, obciążona zastawem rejestrowym, stała się częścią składową nieruchomości, zastaw rejestrowy wygasa w stosunku do tej rzeczy.”,

b) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Przepisy ust. 1-3 stosuje się odpowiednio do składników statku w budowie obciążonych zastawem rejestrowym po wpisaniu statku w budowie do rejestru okrętowego.”;

8) w art. 14 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W razie zbycia lub obciążenia przedmiotu zastawu rejestrowego wbrew zastrzeżeniu, o którym mowa w ust. 1, zastawnik może żądać natychmiastowego zaspokojenia wierzytelności zabezpieczonej tym zastawem.”;

9) art. 17 otrzymuje brzmienie:

„Art. 17. 1. Przeniesienie zastawu rejestrowego może być dokonane tylko wraz z przeniesieniem wierzytelności zabezpieczonej tym zastawem. Przeniesienie zastawu rejestrowego jest skuteczne od daty wpisu nabywcy do rejestru zastawów.

2. Przeniesienie zastawu przysługującego administratorowi zastawu jest skuteczne od chwili wpisu nowego zastawnika upoważnionego do pełnienia funkcji administratora zastawu zgodnie z art. 4 ust. 1.”;

10) art. 18 otrzymuje brzmienie:

„Art. 18. 1. Wygaśnięcie wierzytelności zabezpieczonej zastawem rejestrowym powoduje wygaśnięcie zastawu, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Zastaw rejestrowy nie wygasa, jeżeli umowa zastawnicza tak stanowi i określa, co najmniej:

- 1) stosunek prawny, z którego wynika lub może wynikać nowa wierzytelność,
- 2) termin, w którym powinien powstać nowy stosunek prawny, nie dłuższy jednak niż 6 miesięcy od dnia wygaśnięcia wierzytelności zabezpieczonej zastawem,
- 3) najwyższą sumę zabezpieczenia dla nowej wierzytelności, przy czym suma ta nie może być wyższa od ujawnionej w rejestrze.

3. Jeżeli w terminie, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, nie powstanie stosunek prawny, z którego wynika nowa wierzytelność zabezpieczona zastawem rejestrowym, zastaw rejestrowy wygasa z upływem tego terminu, a zastawnik ma obowiązek niezwłocznego dokonania czynności do wykreślenia zastawu z rejestru zastawów.

4. W przypadku określonym w ust. 3, wniosek o wykreślenie zastawu może złożyć zastawnik lub zastawca, który jest obowiązany złożyć pi-

semne oświadczenie zastawnika o wyrażeniu zgody na wykreślenie zastawu.”;

11) po art. 18 dodaje się art. 18a w brzmieniu:

„Art. 18a. Zastaw rejestrowy wygasa i podlega wykreśleniu z rejestru zastawów po upływie dwudziestu lat od chwili wpisu, chyba że strony postanowią o utrzymaniu zastawu na czas dalszy, nie dłuższy niż dziesięć lat, i do rejestru zastawów zostanie złożona zmiana umowy zastawniczej. Sąd dokonuje wykreślenia z urzędu.”;

12) art. 19 otrzymuje brzmienie:

„Art. 19. 1. W przypadku wygaśnięcia zastawu rejestrowego podlega on wykreśleniu z rejestru zastawów.

2. Wykreślenie zastawu rejestrowego z rejestru zastawów powoduje wygaśnięcie zastawu, o ile zastaw nie wygasł wcześniej.

3. Zastaw rejestrowy podlega wykreśleniu z rejestru zastawów na wniosek:

1) zastawnika,

2) zastawcy, który dołącza do wniosku pisemne oświadczenie zastawnika o wygaśnięciu wierzytelności zabezpieczonej zastawem rejestrowym lub zrzeczeniu się tego zabezpieczenia albo prawomocny wyrok sądu ustalający wygaśnięcie zastawu rejestrowego,

3) osoby, która nabyła przedmiot zastawu rejestrowego i która dołączyła do wniosku:

- a) oświadczenie zastawnika o wyrażeniu zgody na wykreślenie zastawu rejestrowego z rejestru zastawów albo
- b) zaświadczenie komornika lub innego organu egzekucyjnego o nabyciu przedmiotu zastawu rejestrowego w postępowaniu egzekucyjnym, albo
- c) zaświadczenie sędziego komisarza o nabyciu przedmiotu zastawu rejestrowego w postępowaniu upadłościowym, albo
- d) prawomocne orzeczenie stwierdzające nieistnienie zastawu rejestrowego lub wskazała jego oznaczenie, gdy nie była stroną w sprawie.”;

13) art. 20 otrzymuje brzmienie:

„Art. 20. Wierzytelność zabezpieczona zastawem rejestrowym podlega zaspokojeniu z przedmiotu tego zastawu z pierwszeństwem przed innymi wierzytelnościami, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.”;

14) po art. 21 dodaje się art. 21a w brzmieniu:

„Art. 21a. Od chwili zajęcia przedmiotu zastawu rejestrowego przez komornika lub inny organ egzekucyjny zastawnik nie może podejmować czynności mających na celu zaspokojenie na podstawie przepisów art. 22-27.”;

15) w art. 22:

a) w ust. 1:

– pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) przedmiotem zastawu rejestrowego są rzeczy, wierzytelności i prawa lub zbiory rzeczy lub praw stanowiące całość gospodarczą, a strony w umowie zastawniczej ściśle oznaczyły wartość przedmiotu zastawu albo określiły sposób ustalenia jego wartości dla zaspokojenia zastawnika,”

– dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) przedmiotem zastawu rejestrowego jest wierzytelność z rachunku bankowego.”

b) w ust. 2 w pkt 2 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) pobrania przez zastawnika prowadzącego rachunek bankowy środków znajdujących się na tym rachunku w przypadku określonym w ust. 1 pkt 4.”;

16) w art. 24 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, warunki, tryb i koszty przeprowadzenia sprzedaży, o której mowa w ust. 1, mając na uwadze przedmiot zastawu rejestrowego, interesy zastawnika i zastawcy oraz bezpieczeństwo obrotu.”;

17) w art. 25 dodaje się ust. 4 i 5 w brzmieniu:

„4. Jeżeli przedmiotem zastawu rejestrowego jest zbiór rzeczy ruchomych lub praw, stanowiący całość gospodarczą, a wierzytelność zabezpieczona stała się wymagalna, zastawnik może w pisemnym zawiadomieniu żądać od zastawcy zabezpieczenia roszczeń przez przeprowadzenie spisu z natury składników ma-

jątkowych przedmiotu zastawu rejestrowego, w sposób określony przez strony umowy zastawniczej.

5. Od chwili zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1 i 4, zastawca nie może bez zgody zastawnika rozporządzać przedmiotem zastawu, ani jego składnikami majątkowymi.”;

18) art. 27 otrzymuje brzmienie:

„Art. 27. 1. Jeżeli zastaw rejestrowy ustanowiono na zbiorze rzeczy lub praw, stanowiącym całość gospodarczą, a umowa zastawnicza dopuszcza zaspokojenie zastawnika z dochodów przedsiębiorstwa zastawcy, przedsiębiorstwo to może być przejęte w zarząd. W umowie zastawniczej należy określić wymogi, jakie powinien spełniać zarządca takiego przedsiębiorstwa. Zarząd może być również wykonywany przez zastawnika.

2. Jeżeli umowa zastawnicza nie stanowi inaczej, do zarządu nad przedsiębiorstwem zastawcy stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o egzekucji przez zarząd przymusowy, przy czym zastawnik jest odpowiedzialny solidarnie z zarządcą za szkody wyrządzone zastawcy przez zarządcę.

3. Przedsiębiorstwo, o którym mowa w ust. 1, może być na żądanie zastawnika wydzierżawione w celu zaspokojenia jego wierzytelności z czynszu, jeżeli umowa zastawnicza tak stanowi. W umowie zastawniczej można zastrzec, że do zawarcia umowy dzierżawy jest potrzebna zgoda zastawnika. Jeżeli na podsta-

wie umowy zastawniczej do zawarcia umowy dzierżawy upoważniony jest zastawnik, przed zawarciem umowy dzierżawy powinien on udostępnić zastawcy projekt umowy dzierżawy. Zastawnik jest odpowiedzialny solidarnie z dzierżawcą za szkody wyrządzone zastawcy przez dzierżawcę.”;

19) uchyla się art. 28;

20) uchyla się rozdział 7;

21) w art. 36:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. W sprawach o wpis do rejestru zastawów według przepisów ustawy jurysdykcja krajowa jest wyłączna.”,

b) uchyla się ust. 2;

22) w art. 39:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Sąd dokonuje wpisu do rejestru zastawów na wnioszek zastawnika lub zastawcy, chyba że przepis szczególny przewiduje wpis z urzędu. Do wniosku należy dołączyć umowę zastawniczą albo umowę, z której wynika nabycie przedmiotu zastawu wraz z zastawem rejestrowym, albo nabycie udziału we współwłasności przedmiotu zastawu, albo nabycie wierzytelności zabezpieczonej zastawem rejestrowym lub jej części lub inny dokument stanowiący podstawę wpisu.”,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Wnioski składane drogą elektroniczną powinny być opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym, weryfikowanym przy pomocy kwalifikowanego ważnego certyfikatu. W aktach przechowywane są wydruk tych wniosków i załączniki dokumentów wraz ze wskazaniem osób, które je podpisały.”,

c) po ust. 4 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Urzędowe formularze są udostępniane w siedzibach sądów oraz na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości.”;

23) w art. 40:

a) w ust. 1:

– pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) imię i nazwisko (nazwę), właściwy powszechny numer identyfikacyjny oraz miejsce zamieszkania (siedzibę) i adres zastawcy, zastawnika oraz dłużnika niebędącego zastawcą; w przypadku gdy zastawca, zastawnik lub dłużnik posiada miejsce zamieszkania (siedzibę) poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej wpisuje się ponadto adres do doręczeń w Polsce,”

– pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) oznaczenie najwyższej sumy zabezpieczenia i waluty, w której jest wyrażona,”

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Rozpoznając wniosek o wpis, sąd bada jedynie treść i formę wniosku oraz dokumentów stanowiących podstawę wpisu w zakresie danych podlegających wpisowi. Sąd oddala wniosek o wpis, jeżeli

treść dokumentów stanowiących jego podstawę oczywiście narusza prawo.”;

24) w art. 41:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wpis do rejestru zastawów polega na wprowadzeniu do rejestru danych zawartych w postanowieniu sądu niezwłocznie po jego wydaniu. Jednak wykreślenie zastawu rejestrowego następuje po uprawomocnieniu się postanowienia, chyba że wnioski o wykreślenie złożył zastawnik.”,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu:

„2a. W przypadku określonym w art. 18 ust. 2 oraz w razie złożenia umowy ustanawiającej administratora zastawu lub innych umów i dokumentów niezwiązanych ze zmianą danych w rejestrze – sąd rejestrowy na podstawie postanowienia załącza dokumenty lub dane do właściwych akt.

2b. Postanowienie w przedmiocie wpisu sąd doręcza na adres zamieszkania (siedziby) lub adres do doręczeń ujawniony w rejestrze. O zmianie adresu należy zawiadomić sąd, o czym sąd poucza przy pierwszym doręczeniu. W razie braku powiadomienia sądu o zmianie adresu, o którym mowa w art. 40 ust. 1 pkt 2, doręczenie dokonane w sposób określony w zdaniu pierwszym uważa się za skuteczne.”;

25) po art. 41 dodaje się art. 41a w brzmieniu:

„Art. 41a. W razie dokonania wpisu zastawu rejestrowego na cywilnym statku powietrznym lub prawach własności przemysłowej, sąd niezwłocznie

przesyła do organu prowadzącego rejestr cywilnych statków powietrznych lub organu prowadzącego rejestr danego prawa własności przemysłowej odpis postanowienia o wpisie zastawu rejestrowego wraz z nadanym numerem pozycji rejestru zastawów, celem ujawnienia tego zastawu we właściwym rejestrze.”;

26) w art. 42:

a) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Centralna informacja o zastawach rejestrowych może również udzielać informacji, wydawać odpisy i zaświadczenia z rejestru zastawów drogą elektroniczną.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Odpisy i zaświadczenia wydane w formie papierowej przez centralną informację o zastawach mają moc dokumentów urzędowych wydawanych przez sąd.”,

c) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

„4a. Skarb Państwa, państwowe jednostki organizacyjne, jednostki samorządu terytorialnego oraz związki międzygminne i związki powiatów, których zadanie nie polega na prowadzeniu działalności gospodarczej, nie ponoszą opłat, o których mowa w ust. 4.”;

27) po art. 43 dodaje się art. 43a w brzmieniu:

„Art. 43a. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, warunki organizacyjno-techniczne składania wniosków i załączników, udzielania informacji, wydawania odpisów i zaświadczeń

drogą elektroniczną, a także doręczania tą drogą pism i dokumentów przez sąd oraz centralną informację rejestru zastawów, kierując się potrzebą ułatwienia i upowszechnienia dostępu do rejestru zastawów.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117, z późn. zm.³⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 67 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Ustanowienie zastawu rejestrowego na patencie jest skuteczne z chwilą wpisu do rejestru zastawów i podlega ujawnieniu w rejestrze patentowym.”;

2) w art. 162 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Prawo ochronne na znak towarowy jest zbywalne i podlega dziedziczeniu. Przepisy art. 67 ust. 2-4 stosuje się odpowiednio.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2006 r. Nr 100, poz. 696, z późn. zm.⁴⁾) w art. 38 wprowadza się następujące zmiany:

1) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Z zastrzeżeniem ust. 1a, okoliczność podlegająca wpisowi do rejestru statków jest skuteczna wobec osób trzecich, gdy została wpisana do rejestru.”;

2) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Zastaw rejestrowy na statkach powietrznych jest skuteczny z chwilą wpisu do rejestru zastawów i podlega ujawnieniu w rejestrze statków.”.

Art. 4. 1. W postępowaniu o wpis do rejestru zastawów wszczętym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. Umowy o ustanowienie zastawu rejestrowego zawarte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy będą stanowić podstawę wpisu do rejestru zastawów wraz z wnioskiem złożonym po dniu jej wejścia w życie, po dostosowaniu do przepisów niniejszej ustawy.

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 2007 r., z wyjątkiem art. 1 pkt 23 lit. a i pkt 26 lit. a, które wchodzi w życie z dniem 1 września 2007 r.

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej i ustawę z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 121, poz. 769, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2000 r. Nr 48, poz. 554, Nr 60, poz. 702 i Nr 114, poz. 1193, z 2003 r. Nr 228, poz. 2256, z 2004 r. Nr 146, poz. 1546 i Nr 273, poz. 2703 oraz z 2005 r. Nr 183, poz. 1538.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 33, poz. 286, z 2005 r. Nr 10, poz. 68, Nr 163, poz. 1362 i Nr 167, poz. 1398 oraz z 2006 r. Nr 170, poz. 1217 i 1218 i Nr 208, poz. 1539.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone Dz. U. z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1008 i Nr 170, poz. 1217.

U Z A S A D N I E N I E

- I. Niniejszy projekt zmian ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów stanowi konsekwencję dwojakiego rodzaju doświadczeń.

Z jednej strony proponowane zmiany wynikają z oceny rezultatów ponad ośmioletniego funkcjonowania ustawy. Co do zasady, uchwalone w 1996 r. i wprowadzone w 1998 r. nowe instytucje prawne: zastaw rejestrowy, jako postać ograniczonego prawa rzeczowego powstającego na podstawie przepisów prawa cywilnego, oraz sądowy rejestr zastawów znakomicie przyjęły się w polskim systemie prawa i potwierdziły swoją ogromną przydatność dla wspierania i ochrony umownych stosunków majątkowych. Niektóre szczegółowe rozwiązania były jednak krytykowane ze względu na niedostosowanie do zasad prawa europejskiego bądź nieskuteczne, długotrwałe lub zbyt kosztowne działanie. Dlatego zmiany przepisów zawarte w projekcie mają na celu usunięcie barier do pełnego wykorzystania zastawu rejestrowego w praktyce. Proponuje się zniesienie ograniczeń podmiotowych po stronie wierzycieli zabezpieczonych, uproszczenie zasad określania wierzytelności zabezpieczonej, przedmiotu zastawów i doprecyzowanie niektórych reguł zaspokojenia zastawnika. Przede wszystkim jednak projekt ma na celu uproszczenie postępowania rejestrowego przez ograniczenie sądowego badania wniosków o wpis. Usprawnienie funkcjonowania rejestru zastawów jest niezbędne, gdyż występujące w praktyce trudności interpretacyjne treści przepisów nie odpowiadają potrzebom obrotu i realizacji postulatów szybkiego i pewnego postępowania rejestrowego.

Z drugiej strony projekt uwzględnia treść art. 58 ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. Nr 130, poz. 1450, z późn. zm.), który wymaga, aby w określonym terminie organy władzy publicznej umożliwiły odbiorcom usług certyfikacyjnych wnoszenie podań i wniosków oraz innych czynności w postaci elektronicznej, w przypadkach gdy przepisy prawa wymagają składania ich w określonej formie lub według określonego wzoru. Zmiany proponowane w art. 42 i 43a ustawy mają zapewnić drogę elektroniczną dla skutecznego składania przez uczestników postępowania

wniosków do wydziałów rejestru zastawów sądu rejonowego oraz składania wniosków do centralnej informacji o wydanie odpisów, zaświadczeń i informacji, jak również przesyłania w formie elektronicznej zarządzeń, postanowień i wszelkiej innej korespondencji z sądu oraz dokumentów i informacji z centralnej informacji rejestru zastawów.

II. Uzasadnienie szczegółowe proponowanych w projekcie zmian przepisów ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów.

Uzasadnienie zmiany art. 1 ust. 1:

Proponowana zmiana polega na usunięciu dotychczasowej zamkniętej listy wierzycieli uprawnionych do zaspokojenia swoich wierzytelności zastawem rejestrowym i przyjęciu, że uprawnienie takie przysługuje każdemu wierzycielowi. W zamian wprowadza się krótki przepis określający przedmiot ustawy.

Powyższa zmiana art. 1 ust. 1 uwzględnia także wejście Polski do Unii Europejskiej oraz wynikającą z przepisów unijnych zasadę swobody przepływu środków pieniężnych i związanych z nim płatności. W świetle załącznika nr I pkt IX do dyrektywy 88/361 (która została zastąpiona przez obowiązujące dzisiaj regulacje w art. 56-60 TWE) swoboda przepływu kapitału obejmuje swobodę ustanawiania prawa zastawu przez podmiot, który ma miejsce zamieszkania (siedzibę) na terytorium jednego z państw członkowskich – na rzecz podmiotu z terytorium innego państwa członkowskiego.

Obecnie obowiązujący przepis budził też poważne wątpliwości w praktyce orzeczniczej sądów polskich (patrz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2005 r., sygn. akt III CZP 88/04, OSNCP 2006/1/5). Tymczasem ośmioletni okres funkcjonowania ustawy i praktyka sądów rejestrowych uzasadniają także odrzucenie dziś obaw, które towarzyszyły autorom ustawy z 1996 r., że zbyt otwarcie nieznaną instytucję na wszystkie podmioty uczestniczące w obrocie spowoduje „zalanie” sądów zbyt wielką ilością wniosków o wpis. Utrzymywane ograniczenia dotyczyły w gruncie rzeczy już tylko kilku kategorii podmiotów (głównie osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz podmiotów zagranicznych

niebędących instytucjami kredytowymi). Dlatego też nie ma podstaw do przypuszczeń, że liczba wniosków o wpis pod rządami proponowanych przepisów radykalnie wzrośnie. Przeciwnie, można oczekiwać, że zasadnicza zmiana zakresu sądowego badania wniosków o wpis spowoduje znaczne skrócenie okresu postępowania rejestrowego.

Uzasadnienie zmiany art. 2 ust. 4:

W obecnie obowiązującym stanie prawnym nie jest możliwe ustanowienie przez osobę trzecią zastawu rejestrowego zabezpieczającego wierzytelność z tytułu obligacji, gdyż wątpliwości praktyczne budzi wyrażenie „organ właściwy emitenta”. Wykreślono zwrot „uchwała właściwego organu emitenta”, a jednocześnie rozszerzono zakres przedmiotowy zgodnie z innymi ustawami o papierach wartościowych.

Dalsze przepisy art. 4 ust. 2 i 3 ustawy oraz praktyka nie dopuszczają innego rozwiązania niż zawarcie umowy z administratorem zastawu.

Proponowana zmiana jest spójna ze zmianą art. 4 ust. 3 ustawy.

Uzasadnienie zmiany art. 3 ust. 1:

Zmiana art. 3 ust. 1 ustawy wynika z konieczności zapewnienia spójności systemu prawa i uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych, jakie powstały w związku z brzmieniem art. 180 ustawy z dnia 15 lipca 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037, z późn. zm.), który do powstania zastawu rejestrowego na udziale w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością wymaga formy szczególnej: formy pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi.

Podobne wątpliwości budziło stosowanie przewidzianego w art. 329 § 1 K.c. wymogu nadania daty pewnej umowie o ustanowienie zastawu rejestrowego na prawach.

Proponowane rozwiązanie wynika z przepisu art. 2, że zastaw rejestrowy powstaje dopiero z chwilą wpisu do rejestru zastawów, a umowa zastawnicza jest składana do akt w sądzie rejestrowym.

Podobne rozwiązanie co do formy umowy zastawniczej zawarto w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o niektórych zabezpieczeniach fi-

nansowych (Dz. U. Nr 91, poz. 871 oraz z 2005 r. Nr 83, poz. 719 i Nr 183, poz. 1538).

Uzasadnienie zmiany art. 3 ust. 2 pkt 4:

Dotychczasowy przepis art. 3 ust. 2 pkt 4 ustawy przewidywał dwa sposoby określenia wierzytelności zabezpieczonej zastawem: wierzytelność w określonej wysokości oraz wierzytelność „przyszłą lub warunkową o wysokości nieustalonej w chwili zawarcia umowy zastawniczej”, dla której wskazuje się „najwyższą sumę zabezpieczenia”. Stanowiło to nawiązanie do rozróżnienia hipoteki zwykłej oraz hipoteki kaucyjnej. Dodatkowo obecna treść art. 3 ust. 2 pkt 4 budziła wątpliwości interpretacyjne w świetle art. 6 i art. 40 ust. 1 pkt 4 ustawy. To wszystko przemawia za przyjęciem jednolitego sposobu określania wierzytelności zabezpieczonej. Wpisywanie do rejestru najwyższej kwoty zabezpieczenia umożliwi pozostałym wierzycielom realną wiedzę o zadłużeniu zastawcy.

Uzasadnienie uchylecia art. 3 ust. 3:

Celem uproszczenia procedury wpisu zastawu do rejestru zrezygnowano z ograniczenia stron miesięcznym terminem na złożenie wniosku o wpis zastawu do rejestru, tym bardziej, że zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy zastaw rejestrowy powstaje dopiero w momencie dokonania wpisu do rejestru zastawów. Wykreślenie ograniczenia terminu na złożenie wniosku łączy się z przeniesieniem określenia kręgu osób uprawnionych do złożenia tego wniosku do art. 39 ust. 1 do rozdziału 8 ustawy, który reguluje tryb postępowania rejestrowego. Skoro o pierwszeństwie zastawu rejestrowego decyduje data wpisu do rejestru – zastawnik sam jest zainteresowany szybkim złożeniem wniosku, a 1-2-dniowe opóźnienie powodowało odmowę wpisu. Proponowana zmiana stanowi usunięcie jednego z ograniczeń szerszego stosowania instytucji rejestru zastawów.

Uzasadnienie zmian art. 4:

Proponowana zmiana wynika z faktu wykreślenia ograniczenia podmiotowego w art. 1 ust. 1, gdyż nieaktualny stał się zwrot o „wierzycielach, z których przynajmniej jeden jest uprawniony do zabezpieczenia swoich wierzytelności zastawem rejestrowym”. Wyznaczenie administratora zastawu

wydaje się również konieczne, jeżeli kredyt udzielony przez jeden podmiot stał się kredytem wspólnym wskutek przelewu części wierzytelności. Potrzeby obrotu bankowego przemawiają za tym, aby taką możliwość dopuścić. Dodatkowo, instytucja administratora zastawu okazuje się być przydatna w przypadku restrukturyzacji zobowiązań w postępowaniu układowym. Jeżeli układ z wierzycielami ma polegać na zabezpieczeniu ich wierzytelności zastawem rejestrowym na majątku upadłego, to celowym jest użycie w tej sytuacji administratora i ustanowienie jednego zastawu na zabezpieczenie wszystkich wierzytelności objętych układem. W innym wypadku należałoby ustanowić tyle zastawów, ilu jest wierzycieli. Konieczność umownego porozumienia się wierzycieli wybierających administratora zastawu wspiera prawdopodobieństwo powodzenia układu.

Nie są też znane przypadki nadużycia tej instytucji przez wierzycieli, pokrzywdzenia dłużnika itp.

Uzasadnienie uchylenia art. 6:

Skreślenie dotychczasowej treści art. 6 jest konsekwencją ujednoczenia opisu wierzytelności zabezpieczonej zastawem rejestrowym w art. 3 ust. 2 pkt 4. W sytuacji, gdy zasadą jest zabezpieczanie wierzytelności do wysokości najwyższej sumy zabezpieczenia, utrzymywanie obecnego art. 6 pozostawałoby w sprzeczności z innymi przepisami ustawy.

Uzasadnienie zmian art. 7 ust. 1:

Zgodnie z ustawą z dnia 18 września 2001 r. – Kodeks morski (Dz. U. Nr 138, poz. 1545, z późn. zm.) rejestr okrętowy obejmuje nie tylko statki morskie, ale i statki w budowie (art. 23 § 4, art. 25 K.m.). Części składające się na statek w budowie mogą jednak stanowić przedmiot zastawu rejestrowego, jako zbiór rzeczy ruchomych stanowiący całość gospodarczą.

Uzasadnienie zmian art. 7 ust. 3:

W odniesieniu do rzeczy lub praw przyszłych spotykamy liczne wątpliwości i rozbieżną praktykę co do pojęcia „zbioru rzeczy ruchomych i praw, które zostaną dopiero nabyte w przyszłości”. Przepis obecnie proponowany precyzuje zakres przedmiotowy tego zbioru, co jest zgodne z ogólną zasadą

możliwości objęcia zastawem rejestrowym rzeczy i praw przyszłych z chwilą ich objęcia przez zastawcę.

Uzasadnienie zmian art. 9:

Proponowana zmiana, która łączy się ze zmianą art. 7 ust. 1 ustawy, ma na celu usunięcie rozbieżności praktyki odnośnie do składników „statków w budowie”, takich jak np. silnik, które stały się elementem statku wpisanego do rejestru okrętowego (patrz uwagi do zmiany art. 7 ust. 1), oraz gdy przedmiotem zastawu jest rzecz ruchoma wchodząca w skład zbioru rzeczy ruchomych, obciążona zastawem rejestrowym, która stała się następnie częścią składową nieruchomości.

Uzasadnienie zmian art. 14 ust. 3:

Wprowadzone poprawki mają charakter redakcyjny polegający na zastąpieniu zwrotu „przedmiotu obciążonego zastawem rejestrowym” zwrotem „przedmiotu zastawu rejestrowego”, który występuje w innych miejscach ustawy.

Uzasadnienie zmian art. 17:

Proponowana zmiana treści ust. 1 i 2 oraz wykreślenia ust. 3 wynika z wykreślenia ograniczenia kręgu podmiotów uprawnionych do ustanowienia zastawu z art. 1 ust. 1 ustawy. W art. 17 ust. 1 wykreślono część zdania, w którym nawiązywano do przeniesienia wierzytelności „na inny podmiot uprawniony”. Zrezygnowano z dotychczasowej treści ust. 2, który dotyczył przeniesienia wierzytelności na osobę nieuprawnioną, a ta zmiana wymagała wykreślenia ust. 3, który określał skutki naruszenia zakazu z ust. 2.

Nowa treść ust. 2 (przeniesienie zastawu wskutek przeniesienia wierzytelności dotychczasowego administratora) stanowi konsekwencję zmian art. 4 ustawy.

W okresie istnienia zabezpieczenia zastawnik będący administratorem zastawu może zbyć swą wierzytelność bez negatywnych skutków dla innych wierzycieli, jednak samo przejście praw wynikających z istniejącego zastawu dla tego nabywcy nastąpi z chwilą wpisania w rejestrze tej zmiany. Pro-

pozycja ta ma zapewnić dłużnikowi aktualną informację o osobie administratora, który musi być znany nie tylko wybierającym go wierzycielom. Należy unikać sytuacji, gdy dłużnik dokonuje spłaty na ręce administratora, gdyż nie wie o jego zmianie. Proponowana zmiana powoduje, że nowy wierzyciel i zastawnik będzie również zainteresowany ujawnianiem zmiany w rejestrze, co do osoby administratora.

Uzasadnienie zmian art. 18:

Dotychczasowa treść art. 18 ustawy stanowi jeden z ustawowych wyjątków od zasady akcesoryjności zastawu rejestrowego. Nowa treść art. 18 ma na celu wyraźne określenie ustawowych kryteriów do dalszego istnienia zastawu rejestrowego, pomimo wygaśnięcia zabezpieczonej nim wierzytelności. Dotychczasowa treść umożliwiała składanie do akt rejestrowych umowy stron o przeniesieniu wpisanego zastawu na zabezpieczenie nowej, wyższej wierzytelności. Ta luka prawna naruszała usprawiedliwione interesy pozostałych wierzycieli. Poglądy w tym zakresie przedstawione zostały w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie III CKW 806/99 oraz licznych glosach do tego orzeczenia.

Proponowane zmiany biorą pod uwagę wolę stron, ale muszą zostać spełnione enumeratywnie wymienione kryteria wskazane w ust. 2, który wprowadza wyraźne ograniczenie, co do wysokości sumy zabezpieczenia, przyjętej dla nowego stosunku prawnego (może być niższa lub taka sama jak kwota pierwotna) oraz ograniczenie czasowe (6 miesięcy). Natomiast w ust. 3 oraz 4 przewiduje się sposób postępowania stron, które nie chciały kontynuować współpracy.

Uzasadnienie dodania art. 18a:

Istotną nowością w ustawie jest wprowadzenie możliwości działania sądu rejestrowego z urzędu w nowej treści art. 39 ust. 1 ustawy. Nowy art. 18a przewiduje działanie sądu z urzędu po upływie ustawowego terminu wygaśnięcia zastawu rejestrowego. Termin 20 lat został przyjęty po ustaleniu, że w praktyce największa liczba umów zastawniczych dotyczy okresu 60 miesięcy (5 lat) i są one przedłużane w trybie art. 18 o dalsze 5 lat. Tak więc

działania sądu z urzędu po okresie 20 lat od chwili wpisu zastawu w rejestrze ma na celu oczyszczenie rejestru zastawów, zwłaszcza elektronicznej bazy danych z tych wpisów, co do których strony nie wykazują żadnego zainteresowania, a brak jest skutecznego narzędzia do wymuszenia złożenia stosownego wniosku o wykreślenie zastawu. Przyjęto zasadę, że maksymalnie zastaw będzie wpisany w rejestrze przez okres 30 lat.

Możliwość wcześniejszego wykreślenia zastawu na wniosek stron reguluje art. 19 ustawy.

Uzasadnienie zmian art. 19:

Proponowane zmiany mają charakter porządkujący. Treść nowego ust. 2 została przeniesiona z dotychczasowego ust. 2 art. 18 tak, aby jeden przepis obejmował regulacje dotyczące wykreślenia zastawu na wniosek stron. W treści ust. 3 pkt 3 lit. b obok komornika dopisano „inny organ egzekucyjny”, uwzględniając przepisy ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2005 r. Nr 229, poz. 1954, z późn. zm.).

Uzasadnienie zmian art. 20:

Zmiany w art. 20 uwzględniają, że jego dotychczasowa treść nie była zgodna z przepisami Kodeksu postępowania cywilnego, zmienionymi po 2005 r. (np. art. 1025 K.p.c). Nowa treść art. 20 ustawy utrzymuje regułę pierwszeństwa zaspokojenia wierzytelności zabezpieczonej zastawem rejestrowym, który został wpisany z datą wcześniejszą, dostosowując przepisy ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów do obowiązujących ustaw, w szczególności do art. 41 i 42 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60, z późn. zm.).

Uzasadnienie dodania art. 21a:

Proponowane rozwiązanie ma rozstrzygać wątpliwości powstające na podstawie obecnie obowiązujących przepisów, po wprowadzeniu do polskiego systemu prawa pozaegzekucyjnych sposobów zaspokojenia zastawnika.

Ograniczono prawo zastawnika z prawa korzystania z uprawnień z art. 22-27 ustawy, gdy inni wierzyciele podejmują czynności mające na

celu zaspokojenie przysługujących im wierzytelności w drodze postępowania egzekucyjnego prowadzonego według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Proponowany przepis pełni rolę przepisu kolizyjnego. Zastawnik musi zgłosić swoje uprawnienia do organu prowadzącego egzekucje w trybie określonym w K.p.c.

Uzasadnienie zmian art. 22:

Zmiany art. 22 idą w kilku kierunkach. Z jednej strony pojawiły się wątpliwości interpretacyjne odnoszące się do ust. 1 pkt 3, co do możliwości przejęcia przedmiotu zastawu w postaci zbioru rzeczy ruchomych lub praw, gdy strony umowy zastawniczej określiły ściśle wartość takiego przedmiotu zastawu. Z drugiej strony przewidziane w art. 22 ust. 1 pkt 3 „ściśle oznaczenie wartości przedmiotu zastawu” miało (zdaniem autorów projektu ustawy z 1996 r.) prowadzić do wskazania kwoty wyrażonej w pieniądzu, aby uniknąć między stronami sporu o wartość przejmowanego przedmiotu zastawu. Praktyka jednak od samego początku ignoruje taką interpretację, przyjmując w umowach zastawniczych lub odrębnych porozumieniach rozmaite formy waloryzacji i dlatego nowa treść art. 22 ust. 1 pkt 3 dopuszcza możliwość „umownego sposobu ustalenia wartości przedmiotu” do celów jego przejęcia.

Kolejna zmiana w art. 22 polega na dodaniu pkt 4 w ust. 1 oraz pkt 3 w ust. 2, które dotyczą zaspokojenia zastawnika w przypadku ustanowienia zastawu rejestrowego na wierzytelności z tytułu umowy rachunku bankowego. Dotychczas banki posługują się różnymi rozwiązaniami typu pełnomocnictwo do rachunku lub przelew praw. Żadne z nich nie jest jednak jawne publicznie jak zastaw rejestrowy. Wprowadzone rozwiązanie zostało ograniczone tylko do przypadków, gdy zastawnikiem jest bank jednocześnie prowadzący rachunek bankowy na rzecz zastawcy.

Uzasadnienie zmian art. 24 ust. 2:

Zmiana art. 24 ust. 2 ma na celu określenie kryteriów do realizacji przez Ministra Sprawiedliwości wytycznych, co do wydania rozporządzenia wykonawczego, którego treść powinna brać pod uwagę przedmiot zastawu rejestrowego, interesy zastawnika i zastawcy oraz bezpieczeństwo obrotu.

Rozporządzenie powinno określać również tryb i koszty (notariusza i komornika) przeprowadzonego przetargu, uwzględniając przedmiot przetargu.

Uzasadnienie zmian art. 25:

W polskim prawie zbliżona instytucja szczegółowego ustalania przedmiotu zastawu została wprowadzona w odniesieniu do zastawu skarbowego (art. 45 Ordynacji podatkowej). Podobne reguły wprowadzono do zastawu rejestrowego, aby uniemożliwić zmniejszanie składników majątkowych przez nierzetelnych zastawców, zanim zastawnik był w stanie skutecznie dokonać wszystkich czynności niezbędnych do zaspokojenia jego wierzytelności. Art. 25 nie prowadzi bezpośrednio do zaspokojenia zastawnika, a jedynie do uchronienia składników majątkowych przedmiotu zastawu przez dokonanie spisu z natury w sposób określony przez strony umowy zastawniczej i zakaz rozporządzania składnikami.

Uzasadnienie zmian art. 27:

Potrzeba zmiany art. 27 ustawy wynika z faktu, że uprawnienie zastawnika do uruchomienia procedury mającej na celu zaspokojenie z dochodu osiągniętego w wyniku działań zarządcy w praktyce okazuje się faktycznie bezskuteczne, gdyż ustalenie tych zasad nie jest możliwe na etapie negocjowania umów zastawniczych.

Nowy art. 27 ust. 1 wypełnia istniejącą lukę prawa i odsyła do obowiązujących już przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o zarządzie przymusowym nad przedsiębiorstwem lub gospodarstwem rolnym (np. art. 1064¹ i następne K.p.c.) z odpowiednimi modyfikacjami.

Ograniczono ryzyko pokrzywdzenia zastawcy, wprowadzając zasadę solidarnej odpowiedzialności zastawnika i zarządcy (w ust. 2) oraz zastawnika i dzierżawcy (w ust. 3) za szkody wyrządzone zastawcy.

Brak stosownej regulacji umożliwiał ocenę, że wyznaczenie zastawnika jako zarządcy stanowi obejście prawa.

Uzasadnienie uchylecia art. 28 oraz art. 29-35 (rozdziału 7):

W opinii ekspertów z zakresu postępowania cywilnego oraz prawa bankowego regulacje zawarte w art. 28 oraz w art. 29-35 są całkowicie martwe

i nie ma potrzeby utrzymywania ich w systemie prawa. Zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy w sprawach nieuregulowanych stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, które w zakresie postępowania zabezpieczającego zostały znacznie zmodyfikowane po 2005 r. i odbiegały od treści wykreślonych przepisów pochodzących z 1996 r.

Uzasadnienie zmian art. 36:

Zaznaczenie wyłączności jurysdykcji krajowej w sprawach o wpis do rejestru zastawów wydaje się konieczne (dodany ust. 1a) do wyraźnego określenia, że do polskiego rejestru publicznego wpisy mogą być dokonywane tylko na podstawie orzeczeń sądów polskich bez możliwości uznania orzeczeń sądów zagranicznych. Łącznikiem jurysdykcji wyłącznej będzie wpis do rejestru według przepisów ustawy, czyli polskiej ustawy o zastawie rejestrowym. Dodać należy, że w opracowanym przez Komisję Kodyfikacyjną projekcie zmian przepisów dotyczących tzw. międzynarodowego postępowania sądowego zamieszczono regulację w proponowanym art. 1109¹ § 1 K.p.c.: „Do wyłącznej jurysdykcji krajowej należą sprawy z zakresu postępowania rejestrowego dotyczące rejestru publicznego prowadzonego w Polsce”. W motywach do tej propozycji podkreślono, że przepis ten daje wyraz zasadzie, że sprawy o wpis do rejestru publicznego w Polsce mogą być rozstrzygane tylko przez sądy polskie.

Propozycja wykreślenia ust. 2 wynika z faktu, że jest on całkowicie nieaktualny, a dodatkowo sprzeczny z przepisami wydanymi po 2000 r. Przepis art. 36 ust. 2 określa właściwość sądów rejestrowych, odwołując się do miast wojewódzkich i obszarów województwa. Tak więc uchylenie art. 36 ust. 2 wydaje się być konieczne i zasadne.

Uzasadnienie zmian art. 39 ust. 1:

Na potrzeby usprawnienia postępowania o wpis zastawu do rejestru, a także w celu uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych zmieniono art. 39 ust. 1. Dotychczasowy przepis przewiduje jedynie składanie do rejestru wniosku oraz umowy zastawniczej. Tymczasem podstawą wpisu zgodnie z projektowanymi przepisami (zob. proponowane nowe brzmienie art. 4), a także

obowiązującymi przepisami innych ustaw mogą być inne dokumenty (np. w sytuacjach spadkobrania, podziału albo łączenia spółek).

Do treści art. 39 ust. 1 przeniesiono również określenie podmiotów uprawnionych do złożenia wniosku o wpis zastawu, który był w skreślonym art. 3 ust. 3 ustawy.

Dodatkowo wprowadzono możliwość działania sądu rejestrowego z urzędu w wypadkach ściśle określonych w ustawie (nowy art. 18a).

Projekt uwzględnia w nowym ust. 2a możliwość składania wniosku o wpis w rejestrze w postaci papierowej lub drogą elektroniczną – zgodnie z wyborem wnioskodawcy. Przyjęte w obecnym projekcie rozwiązanie jest zgodne z nowymi przepisami przyjętymi w projekcie ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym i również odwołuje się do wymogów z ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym.

Dodany ust. 5 wyraźnie określa, gdzie są dostępne urzędowe formularze z postępowania rejestrowego.

Uzasadnienie zmian art. 40 ust. 1 pkt 2 i 4:

Zmiana art. 40 ust. 1 pkt 2 jest związana ze zmianą art. 3 ust. 2 pkt 4 ustawy. Propozycja uwzględnia nowy zakres kognicji sądu rejestrowego z art. 40 ust. 3 (sąd bada tylko treść umowy w zakresie danych podlegających wpisowi do rejestru).

Wobec zmiany art. 3 ust. 2 pkt 4 – do rejestru będzie wpisywana jedynie najwyższa suma zabezpieczenia obejmująca kwotę główną i inne dopuszczone prawem kwoty. Ponadto wpis obejmuje adres do doręczeń w Polsce.

Uzasadnienie zmian art. 40 ust. 3:

Celem usprawnienia postępowania o wpis zastawu do rejestru zastawów jest ograniczenie zakresu sądowego badania wniosku o wpis.

Proponuje się, aby w trakcie rozpoznawania wniosku o wpis sąd badał jedynie treść i formę wniosku oraz dokumentów stanowiących podstawę wpisu i to w ograniczonym zakresie – tylko w odniesieniu do danych podlegających wpisowi. Oprócz tego wprowadza się dodatkowy standard uzasadniający odmowę wpisu przez sąd – naruszenie prawa stwierdzone przy

rozpoznawaniu wniosku musi być oczywiste, inne błędy powinny zostać usunięte w trybie postępowania brakowego.

Uzasadnienie zmian art. 41:

W propozycji zmiany ust. 2 przyjęto prawniczą zasadę *volenti fit iniuria* (chcącemu nie dzieje się krzywda). W sytuacji, gdy sam wierzyciel zabezpieczony zastawem składa wniosek o wykreślenie zastawu (wykreślenie to z mocy art. 19 ust. 2 ustawy skutkuje wygaśnięciem zastawu) to należy przyjąć, że taka jest właśnie wola stron. Nowa regulacja pozwoli znacznie przyspieszyć postępowanie rejestrowe bez ryzyka naruszenia ochrony uprawnionego wierzyciela, który sam złoży wniosek o wykreślenie zastawu. Dodany ust. 2a przede wszystkim uzupełnia przepisy ustawy dotyczące działań sądu w przypadku złożenia do akt dokumentów, które nie wymagają złożenia nowego formularza ani też zmiany danych w samym rejestrze. Projekt nawiązuje do analogicznego przepisu art. 9 ust. 2 ustawy o KRS, który nakazuje wydanie postanowienia sądu o przyjęciu dokumentów, które nie stanowią załącznika do wniosku o wpis zmian danych w rejestrze. Dokumenty takie wymagają merytorycznej oceny sądu i nie powinny być automatycznie załączane do akt.

Dodany ust. 2b ma na celu uproszczenie obiegu korespondencji (przyjmując priorytet adresu wpisanego w rejestrze zastawów) analogicznie do rozwiązań przyjętych w przepisie art. 139 Kodeksu postępowania cywilnego, który odnosi się tylko do rejestru KRS i ewidencji działalności gospodarczej. Nadal decydującym będzie każdy adres wskazany przez strony (nawet jeżeli nie został wpisany do rejestru), gdyż przepis przewiduje skutek dla samego faktu „powiadomienia” sądu. Proponowana zmiana znacznie przyspieszy postępowanie sądowe, gdyż brak stosownego przepisu sankcjonował praktykę stron braku powiadamiania sądu o zmianie adresu po wpisaniu zastawu.

Uzasadnienie wprowadzenia art. 41a:

Przedmiotem zastawu rejestrowego mogą być samoloty (statki powietrzne) podlegające wpisowi do rejestru cywilnych statków powietrznych (art. 34 i nast. ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2006 r. Nr 100, poz. 696, z późn. zm.)). Do rejestru statków wpisywane są także

„prawa rzeczowe ustanowione na statku powietrznym” (art. 36 ust. 1 pkt 1 Prawa lotniczego), przy czym okoliczność podlegająca wpisowi do rejestru cywilnych statków powietrznych jest skuteczna wobec osób trzecich, gdy zostanie wpisana do rejestru (statków) (art. 38 ust. 1). W przypadku statku powietrznego obciążonego zastawem rejestrowym – zastaw powstaje z chwilą wpisu do rejestru zastawów (art. 2 ustawy o rejestrze), ale nie jest skuteczny, aż do chwili ujawnienia go w rejestrze statków powietrznych (art. 38 Prawa lotniczego). Proponowana zmiana pozwoli usunąć sprzeczność przepisów obu ustaw.

Nowy art. 41a uwzględnia, że przedmiotem zastawu rejestrowego mogą być także prawa własności przemysłowej, dla których prowadzone są rejestry zgodnie z przepisami ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117, z późn. zm.) (art. 53 i 149).

Proponowany obowiązek działania sądu rejestrowego z urzędu wynika z przekonania, że tylko taka zasada zapewni zgodność wymienionych rejestrów, a jednocześnie nie będzie stanowić zbytniego obciążenia sądu w związku z małą liczbą wpisów tego rodzaju.

Uzupełnieniem wprowadzenia art. 41a są proponowane zmiany w art. 2 i 3 obecnej ustawy.

Uzasadnienie zmiany art. 42:

Dodawany ust. 2a i nowa treść ust. 3 dotyczą nowej możliwości udzielania informacji, wydawania odpisów i zaświadczeń z rejestru zastawów drogą elektroniczną.

Wnioski do centralnej informacji rejestru zastawów składa się na urzędowych formularzach – zgodnie z treścią art. 39 ust. 4 ustawy. Wnioski te będą mogły być składane także drogą elektroniczną (zob. proponowany art. 43a). Moc dokumentów urzędowych wydawanych przez sąd będą jednak miały odpisy i zaświadczenia wydawane przez centralną informację o zastawach rejestrowych wydawane w formie papierowej wobec braku przepisów o elektronicznej pieczęci w ustawie o podpisie elektronicznym.

W treści dodanego przepisu ust. 4a w art. 42 ustawy proponuje się zwolnić z opłat za udzielanie informacji oraz wydawanie odpisów i zaświadczeń

– Skarb Państwa i instytucje państwowe, których zadanie nie polega na działalności gospodarczej (np. sądy, prokuraturę, Policję). Przyjęte zostało rozwiązanie obowiązujące od kilku lat przy wydawaniu odpisów i informacji z Krajowego Rejestru Sądowego.

Uzasadnienie wprowadzenia art. 43a:

Proponowany przepis zawiera upoważnienie ustawowe dla Ministra Sprawiedliwości do wydania aktu wykonawczego do określenia regulacji technicznych mających ujednoczyć sposób przesyłania pism i dokumentów, które będą mogły być wysyłane drogą elektroniczną. Proponowane rozwiązanie przeniesienia kwestii organizacyjno-technicznych do aktu wykonawczego wynika z szybkiego rozwoju techniki i jest analogiczne do rozwiązania przy KRS.

Uzasadnienie do art. 2 ustawy:

Prawo własności przemysłowej przewiduje w art. 67, że przeniesienie patentu jest skuteczne wobec osób trzecich dopiero z chwilą wpisu tego przeniesienia do rejestru patentowego i nie reguluje relacji tego rejestru z danymi o ograniczonym prawie rzeczowym z rejestru zastawów.

Zgodnie z proponowanymi zmianami, celem wypełnienia luki w przepisach, a jednocześnie zgodnie z innymi przepisami o rejestrach przewidziano, że ustanowienie zastawu rejestrowego na patencie jest skuteczne z chwilą wpisu do rejestru zastawów. Reguła ta będzie miała odpowiednie zastosowanie do innych praw, o których stanowi Prawo własności przemysłowej (np. prawa ochronnego na znak towarowy).

Równocześnie nałożono na sąd dokonujący wpisu w rejestrze zastawów obowiązek zawiadomienia z urzędu o dokonanym wpisie organu prowadzącego rejestr danego prawa własności przemysłowej (nowy art. 41a ustawy o rejestrze zastawów).

Uzasadnienie do art. 3 ustawy:

Przedmiotem zastawu rejestrowego mogą być statki powietrzne podlegające wpisowi do rejestru cywilnych statków powietrznych (art. 34 i nast. ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze). Do rejestru statków wpisywane są także „prawa rzeczowe ustanowione na statku powietrznym” (art. 36

ust. 1 pkt 1 Prawa lotniczego), przy czym okoliczność podlegająca wpisowi do rejestru statków jest skuteczna wobec osób trzecich, gdy zostanie wpisana do rejestru (statków) (art. 38 ust. 1).

Proponowana zmiana ma na celu usunięcie sprzeczności obu ustaw, uzależniając skuteczność wpisu w rejestrze statków od dokonania wpisu w rejestrze zastawów.

Równocześnie nałożono na sąd dokonujący wpisu w rejestrze zastawów obowiązek zawiadomienia z urzędu o dokonanym wpisie organu prowadzącego rejestr statków powietrznych (nowy art. 41a projektu).

Uzasadnienie do art. 4 ustawy:

Art. 4 projektu zawiera niezbędne przepisy przejściowe dotyczące przepisów postępowania oraz przepisów materialnych istotnych dla stron umowy zastawniczej.

W art. 4 ust. 1 projektu zawarto regulacje o stosowaniu przepisów dotychczasowych w sprawach, w których wnioski zostały złożone przed dniem wejścia w życie ustawy. W przypadku złożenia wniosku po tej dacie ale wraz z umową zastawniczą podpisaną przed dniem wejścia w życie ustawy – przyjęto, że brak jest podstaw dla uznania umów za nieważne i wskazano konieczność ich aktualizacji (art. 4 ust. 2 projektu).

Uzasadnienie do art. 5 ustawy:

Przepis o wejściu w życie projektowanej ustawy uwzględnia późniejsze wejście w życie zmian, dla których niezbędne jest przygotowanie organizacyjno-techniczne rejestru zastawów, a także zmian w urzędowych formularzach.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Wskazanie podmiotów, na które oddziałuje akt normatywny

Projekt oddziałuje na podmioty zabezpieczające swoje wierzytelności zastawem rejestrowym oraz na zastawców, czyli podmioty uprawnione do rozporządzania przedmiotem zastawu. Ustawa znacząco poszerza krąg podmiotów mogących zabezpieczyć swoją wierzytelność zastawem rejestrowym.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji

Projekt regulacji został przesłany do wszystkich resortów i do Rady Legislacyjnej oraz Narodowemu Bankowi Polskiemu, Bankowemu Funduszowi Gwarancyjnemu i Związkowi Banków Polskich. Ponadto projekt był konsultowany z Sądem Najwyższym, Naczelnym Sądem Administracyjnym, Krajową Radą Sądownictwa, Stowarzyszeniem Sędziów Polskich IUSTITIA, Krajową Radą Radców Prawnych, Naczelną Radą Adwokacką, Krajową Radą Notarialną, Krajową Radą Komorniczą, Business Centre Club, Krajową Izbą Gospodarczą, Polską Konfederacją Pracodawców Prywatnych, Konfederacją Pracodawców Polskich, Związkiem Rzemiosła Polskiego, Związkiem Banków Polskich, Bankiem Światowym, Krajową Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową. Ww. podmioty pozytywnie oceniły zaproponowane zmiany.

Projekt został zaopiniowany przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronach podmiotowych Ministra Sprawiedliwości zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414). Nikt nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem w trybie art. 7 ust. 1 ww. ustawy.

3. Cel regulacji

Głównym celem regulacji jest usunięcie barier i pełne wykorzystanie zastawu rejestrowego w praktyce. W tym celu znosi się ograniczenia podmiotowe po stronie wierzycieli zabezpieczonych oraz uproszczenie postępowania rejestrowego oraz ograniczenie sądowego badania wniosków o wpis.

4. Wpływ regulacji na dochody i wydatki budżetu i sektora publicznego

Całkowity koszt wejścia w życie przedmiotowej regulacji wyniesie 2 100 tys. zł i będzie obejmował następujące wydatki związane z modyfikacją systemów informatycznych:

- przystosowanie wykorzystywanych w wydziałach rejestrowych systemów informatycznych do możliwości elektronicznego składania wniosków („e-dostęp”) oraz uzyskiwania drogą elektroniczną informacji z Centralnej Informacji; koszt zakupu urządzeń do składania podpisu elektronicznego dla wydziałów RZ oraz samej funkcjonalności „e-dostęp” wyniosą 800 tys. zł,
- koszt dostosowania systemów informatycznych eksploatowanych w wydziałach rejestru zastawów do zmian merytorycznych wprowadzonych w przedmiotowym projekcie wyniesie 1 300 tys. zł.

Wskazana wyżej kwota 800 tys. zł znajduje zabezpieczenie w przedłożonym Ministrowi Finansów projekcie budżetu państwa w części 15 „Sądy powszechne” na 2007 r. Wydatki w wysokości 1 300 tys. zł związane z dostosowaniem systemów informatycznych eksploatowanych w wydziałach rejestru zastawów do zmian merytorycznych nie zostały zaplanowane w projekcie budżetu na 2007 r., jednak wydatki te zostaną zabezpieczone w ramach wewnętrznych przesunięć.

5. Wpływ regulacji na rynek pracy

Brak wpływu.

6. Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki

Wejście projektowanych zmian będzie miało pozytywny wpływ na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki. Projektowane zmiany ustawy wpłyną na zwiększenie bezpieczeństwa obrotu przez unowocześnienie instytucji zastawu rejestrowego i tym samym częstsze wykorzystywanie tej formy zabezpieczenia rzeczowego. Powyższy czynnik powinien przyczynić się do zwiększenia pewności obrotu gospodarczego na obszarze RP między podmiotami krajowymi jak i zagranicznymi.

7. Wpływ projektu na sytuację i rozwój regionalny

Brak wpływu.

URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU

Ewa Ośniecka-Tamecka

Min.EOT/29 /2007/ DP-msz

Warszawa, 8.01.07.

Pani Jolanta Rusiniak
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej *projektu ustawy o zmianie ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów*, wyrażona na podstawie art. 2, ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Panią Ewę Ośniecką – Tamecką, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej

Szanowna Pani Minister,

W związku z przedłożonym projektem ustawy (pismo nr RM-10-2-07), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Projektowana regulacja jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości

SEKRETARZ KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

2007-01-08